

Інноваційний досвід педагогів дошкільної та початкової освіти Житомирщини

**Дяченко Олена Вікторівна,
Сорочинська Оксана Андріївна**
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

**УКРАЇНСЬКІ ЗВИЧАЇ І ТРАДИЦІЇ ЯК ЗАСІБ ЕКОЛОГІЧНОГО
ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ**

Прогресивний розвиток суспільства став можливим завдяки спільним фізичним і духовним зусиллям усього роду, які

нагромаджувалися сотнями поколінь. Тому формування нової національної стратегії дошкільної освіти не може відбуватися без врахування тисячолітнього досвіду екологічного виховання молодших поколінь та використання спадщини українських звичаїв та традицій.

Аналіз останніх досліджень. Вивченням даної проблеми займалися видатні педагоги минулого: О. Духнович, В. Сухомлинський, К. Ушинський. І в наш час багато науковців та педагогів-практиків присвятили свої дослідження проблемі екологічного виховання засобами українських звичаїв та традицій, серед них: Н. Глухова, Н. Кондратьєва, Н. Лисенко, С. Ніколаєва, З. Плохій, В. Скребець, В. Фокіна, Н. Яришева та ін.

Формування цілей роботи. Сучасний рівень розвитку засобів впливу на природне навколишнє середовище вимагає від кожної людини уміння прогнозувати й запобігати можливим негативним наслідкам своєї діяльності. Вибір оптимальних варіантів взаємодії з природою потребує глибокого аналізу, творчого підходу, тому засвоєння екологічних знань, формування екологічної культури потрібно здійснювати з раннього дитинства і вагоме місце у цьому посідають українські звичаї та традиції.

Результати дослідження. Дошкільний вік – це період початкового становлення особистості, впродовж якого відбувається колосальне збагачення і впорядкування її чуттєвого досвіду, оволодіння нею специфічно людськими формами сприймання і мислення. У зв'язку з цим стає очевидним той факт, що рівень готовності дошкільнят до екологічної освіти і виховання у дитячому садочку визначається саме системою виховання і навчання дитини у дошкільному закладі. Метою екологічної освіти і виховання є формування системи наукових знань, поглядів, переконань, які закладають основи відповідального та дієвого ставлення особистості до навколишнього середовища. Тому зміст навчально-виховної роботи вихователя полягає у розкритті багатогранної цінності природи: естетичної, гігієнічної, рекреаційної, практичної та становлення екологічної культури дітей шляхом формування у них системи екологічних знань, почуттів, ставлень, а також екологічної поведінки.

Ось чому зараз перед вихователями стоїть завдання екологічної освіти і виховання молоді, а починати слід з наймолодших дошкільнят (групи раннього розвитку), враховуючи їхні морально-психологічні особливості. Діти дошкільного віку сприймають на віру все сказане вихователем, його думка є для них є вагомою. Вони більш емоційні, ближче до серця сприймають негаразди інших, сильніше співпереживають. Тому народні природознавчі традиції охорони природного навколишнього середовища є дієвим засобом екологічного виховання, формування екологічної культури у дітей дошкільного віку.

У сучасних умовах у практиці дошкільних установ екологічне виховання та формування екологічної культури дошкільників

здійснюється під час організації українських вечорниць, зустрічі свят народного календаря, створення альманахів з історії родоvodu та ін.. Серед найпопулярніших українських звичаїв та обрядів у дитячому дошкільному закладі освіти є: колядування, щедрування, засівання, посипання, а з сезонних звичаїв:

- навесні – свято першого жайворонка, свято тополі
- влітку – зелені свята, косовиця, Івана Купала, обжинки
- восени – Покрова
- взимку – Миколая, Різдвяні свята, Стрітєння

Важливе місце в екологічному вихованні дошкільнят посідає використання народних прикмет, які розвивають спостережливість, образне мислення, сприйняття кольорової гами навколишньої природи: "Ясний місяць дощу не бачить", "Червоне вечірнє небо - жди дощу", "Трапляється такий год, що на день по сім погод", "Сухий квітєнь - голодний рік", "Весна багата на квіти, а хліба в осєні позичає", "Як травєнь дощі сіє - жито половіє", "Як у травні дощ не впаде, то і золотий плуг не виоре", "Не радій великому посіву, а радій гарному врожаю" та ін. [2, 12].

Великий образно-емоційний потенціал у екологічному вихованні дітей несе в собі казка, яка втілює ідею спорідненості життя тварин і рослин з життям людини, поетизує роль надприродних сил, а отже, виховує любов до природи ("Який слід людина повинна залишити на землі?", "Бо я - людина"). Ігри та ігрові пісні ("Льон", "А ми просо сіяли", "Зайчик", "Ворон", "Коза", "Гуси", "Просо"), зоологічні танці, загадки також мають природничий зміст і передають досвід природо-відповідної поведінки [1, 10].

Висновок. Отже, народні традиції та знання про природу є тим розвивальним середовищем для кожної дитини, у якому існуватимуть необхідні умов для формування її екологічної культури. Моральні норми й цінності, закладені в народних традиціях, стають регуляторами життя та діяльності особистості, її активною внутрішньою позицією, яка виявляється у процесі дій, що вимагають здійснення реального вибору у стосунках з природою. Дотримуючись традицій своїх предків у сфері збереження і охорони природного середовища, люди зможуть урятувати його від знищення й екологічної кризи.

Список використаної літератури

1. Воробей Г. Є. Екологічне виховання дітей з допомогою казок В. Сухомлинського // Бібліотека вихователя дитячого садка. № 23. – 2005. – С. 1-70.
2. Досвід екологічного виховання в ДНЗ // Бібліотека вихователя дитячого садка. - № 1 – 2. – 2005. – С. 12.